

RESEÑA

GARCÍA ARIAS, Xosé Lluís, *Diccionario General de la Lengua Asturiana*. Uviéu, La Nueva España, 2002-.

En 2002 el periódicu *La Nueva España* emprimaba a espublizar una de les obres lexicográfiques más importantes del dominiu llingüísticu astur, el *Diccionario General de la Lengua Asturiana* (DGLA) nel que vien trayendo dende hai más de 15 años el so autor, Xosé Lluís García Arias. Y faíalo, como davezu, selmanalmente en fascículos coleicionables cola meyor de les acoyíes nel públicu llector. Nestos momentos tán yá na cai 72 fascículos qu'algamen, hasta la voz *sormellar*, 1.152 páxines. Cuando se peracabe tendrá al rodiu de 1.500 páxines encuadernables nun únicu volume al que sirve d'antoxana una amplia ya interesante introducción onde García Arias da cuenta del so propósiu y de cómo ellaboró'l *corpus* léxicu del diccionariu. Esti entamu xébrase en seis capítulos que son de llectura obligada pa cualesquier persona que s'avere a esta obra: *Introducción. Materiales emplegaos. Estructura de la obra* (entrada o lema, variantes d'espresión, información semántica, documentación lliteraria). *Ortografía. Signos convencionales* (con un esquema interpretativu) y *Agradecimientos*. Complétase con trece mapes en color: ún del Principáu d'Asturies y los sos conceyos; ún d'Asturies, Lleón, Zamora y Miranda en xunto; y los once restantes de calter llingüísticu, ún del espardimientu de la llingua asturiana y los otros diez de les variantes ya isogloses llingüístiques más importantes d'Asturies. A los mapes xúnense delles ilustraciones significatives como la reproducción de dos páxines manuscrites del *Fueru Xulgu*, la portada de la primera gramá-

tica asturiana (de Junquera Huergo) y les semeyes d'esti autor y de Xovellanos, entrambos figures destacaes de la lexicografía asturiana.

El DGLA tien una curiada edición, a tres columnes, con una tipografía clara y llimpia (les entraes resáltense en negrina) que faen fácil el so manexu magar la densidá de la obra y la complexidá de los materiales nella inxertos. Les numberoses y acertaes ilustraciones en color, una o dos por plana, asina como los interesantes testos que lleven debaxo, contribúin a que la consulta del diccionariu seya, amás de granible, perprestosa.

Como diz el propiu títulu, trátase d'un diccionariu xeneral de la llingua asturiana, sincrónicu y dialeutolóxicu, onde s'inxer el *corpus* léxicu del dominiu llingüísticu astur más completu de los atropaos hasta esti momentu. Y ello tanto pola bayura de materiales —de tol dominiu anque los más d'ellos son d'Asturies y les tierres allugaes xusto del otu llau del cordal— como pola calidá de los mesmos. El DGLA recueye tola rica y abondosa variedá diatópica, tanto d'espresión como de conteníu, del léxicu del nuesu dominiu llingüísticu. Pa la so ellaboración García Arias cuntó con dos menes de materiales: unos, dialeutales, sacaos de monografíes d'estremáu calter; y otros, «uniformes» (como los apella l'autor), de los que falta la referencia del sitiu onde se rexistra'l so emplegu. A lo cabero de la obra dará'l llistáu de les fontes d'u tomó los datos.

Nos artículos del DGLA dase información sobro les variantes d'espresión de la entrada, sobro'l conteníu, l'emplegu gramatical y dacuando lliterariu. Esti usu lliterariu, marcáu con D: y que García Arias mos ufierta namái en dellos casos, conseña

l'usu de la pallabra en cuestión n'otra dómina. Les diferentes llocalizaciones de too ello y, cuando ye'l casu, la referencia lliteraria espresense per aciu de sigles ente corchets [].

La entrada suel ser una espresión llingüística normativa o que pue ser normativa, anque nun tea documentada en dengún sitiu. Nesti casu la forma normativa que se reconstrúi márcase con un asteriscu (*). Asina asocede cola voz **soriu, el*** que pue deducise a partir de *souriu*, rexistráu en Somiedu (Sm). Dase entrada tamién a les variantes dialeutales, con una remisión a la entrada principal, que ye onde tán toles variantes d'espresión, la definición, etc. Nel exemplu anterior, **souriu**. v. *soriu*.

Si la entrada ye un nome, tres d'él y separtáu con una coma, amiéstase l'artículu que correspuenda. Nel casu de los axetivos conséñase la variación xenérica. Nun s'esplicita la categoría gramatical del lema, pero pue deducise de la xuntura de la espresión y de la definición y non siempre s'axusta a la dada nos trabayos que valieron de base. Tola casuística que cinca a les entraes del diccionariu ta esplicada nel apartáu 3.1. de la *Introducción*. Tres la entrada y ente <> conséñense les variantes d'espresión del lema y otres informaciones con él relacionaos. Les espresiones con metafonía señálense con un + delante del términu inflexonáu. La localización de la espresión que val d'entrada deduzse de les sigles qu'acompañen a los datos relativos al significáu, quitando les de les variantes d'espresión que figuren ente <>. Cuando nun sitiu se documenta amás d'una variante concreta la forma que val d'entrada al diccionariu, la sigla correspondiente lleva delante la conxunción y. Los comentarios ente {} indiquen una posibilidá bien fundada a nun ser que s'acompañe de la interroga-

ción {¿} que marca la dulda. Como exemplu pue vese

folleru, el. < +*folliru* [Ay. Ll]. +*fulliru* [Ri]. +*folliru* [y Llg]. {Quizá con yeísmo, *foyeru* [CI]} >.

Ha entendese que *folliru*, *fulliru* y *folliru* son variantes metafonizaes de **folleru** y que, darréu d'ello, lleven delante'l signu +; qu'estes variantes tán rexistraes n'Ay y Ll (la primera), en Ri (la segunda) y en Llg (la tercera); qu'en Llg documentóse tamién la espresión de la entrada; y que *foyeru* [CI] esplicase per yeísmu.

Darréu danse les informaciones que cinquen al significáu. Ye fácil decatase de les munches dificultaes que debió atopar l'autor pa sistematizar y sintetizar les definiciones de los trabayos dialeutolóxicos manexaos, tan estremaos unos d'otros. El criteriu de García Arias foi'l d'apurrimos informaciones y definiciones lo más averaes posible a les de les fontes (ello esplica que'l DGLA tea redactáu en castellán), pero ensin escaecer que, al empar, yera precisu un llabor de síntesis y d'homoxeneización pa que'l resultáu tuviere un mínimu de coherencia y de rigor científicu y un llargor conveniente. Poro, l'autor, más qu'ufiertar aceiciones axustaes a les téuniques lexicográfiques más amañoses, prefier agrupar al rodiu de la numberación lo qu'él apella «centros semánticos» o «centros clasificatorios». Como exemplu

lláscara, la. <*lláscara* [Tb. Cv].>. Roca dura qu'aflora en los caminos [Cv]. Piedra grande y plana [Llv. Cv]. 2. Piedra pizarrosa, semejante al cascajo [Tb]. Lasca menu-da [JH]. 3. Terreno pizarroso [Pr].

Per entemedies de distintu númeru de rayes obliques y paraleles dase pasu a otru tipu d'informaciones, tanto no que fai a la espresión como al conteníu, que se puen ver nel apartáu 3.2. y 3.3. de la *Introducción*.

Los materiales d'esti diccionariu, que xenerosamente García Arias punxo a disposición de l'Academia de la Llingua Asturiana pa la redaición del so *Diccionariu de la Llingua Asturiana* (DALLA) (Uviéu 2000), serán completaos con otros, en bona midida históricos, pa otru gran proyeutu del autor, el *Diccionario Etimológico de la Llingua Asturiana* (DELLA), del que García Arias dio cuenta a la comunidá científica internacional nel *xx Congresu Internacional de Llingüística y Filoloxía Románica* celebráu en Zurich no añu 1992 y del que yá mos

ufrió delles muestres no so llibru *Propuestes etimolóxiques (1975-2000)* (Uviéu, ALLA, 2000) y n'otres publicaciones de so. Aguardamos poder tener nes manes bien llueu esti *Diccionario Etimológico de la Llingua Asturiana* pol que venimos rispiendo dende cuantayá. Los tres diccionarios (DALLA, DGLA y DELLA) serán de xuru pegollos seguros onde encontrar la Filoloxía Asturiana y, darréu d'ello, la Filoloxía Hispánica y Románica.

El DGLA ye, en definitiva, un diccionariu de referencia obligada pa tol que quiera averase dende cualesquier puntu de vista a la llingua asturiana, non sólo pola bayura de los materiales nél inxertos sinón tamién pol rigor y seriedá del so tratamientu, rigor al que García Arias mos tien avezaos dende va tiempu [A.M^a.C.G.].